Міністерство культури України

Національна бібліотека України для дітей

Читацька компетентність користувачів-дітей відділу обслуговування дошкільників, учнів 1-4 класів та організаторів дитячого читання Національної бібліотеки України для дітей

(аналітична довідка за результатами моніторингового дослідження)

Київ 2013

Читацька компетентність користувачів-дітей відділу обслуговування дошкільників, учнів 1-4 класів та організаторів Національної бібліотеки України для дітей : аналітична довідка за матеріалами дослідження / Нац. б-ка України для дітей : уклад. Є.Ю.Подокопна, О.Б.Петренко. — К., 2013. — 18 с.

У аналітичній довідці подано узагальнену інформацію моніторингового дослідження з вивчення читацької компетентності користувачів-дітей відділу обслуговування дошкільників та організаторів дитячого читання.

Підвищення якості навчання учнів, формування у школярів самоосвітніх компетенцій – найважливіші завдання не тільки сучасної школи, а й бібліотек України для дітей. У державних соціальних програмах «Державна цільова соціальна програма розвитку дошкільної освіти на період до 2017 року» (Постанова Кабінету Міністрів України N 629 від 13 квітня 2011 р.), «Державна цільова соціальна програма розвитку позашкільної освіти на період до 2014 року» (Постанова Кабінету Міністрів України N 785 від 27 серпня 2010 р.), «Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (схвалено Указом Президента України від 25 червня 2013 року №344/2013) та ін. пріоритетом визначена можливість поліпшення процесу виховання громадянина нового типу за умов об'єднання зусиль як органів влади, так і позашкільних установ, зокрема бібліотек. Оскільки книга є одним із чинників суспільного виховання — виховання совісті, моралі, загальної людської культури, інтелігентності, — то особливого значення набуває робота бібліотек з розвитку дитячого читання та визначення їх читацької компетентності.

Інтерес до читання у користувачів, місце книги в системі виховного впливу на учнів вивчалося в Національній бібліотеці України для дітей на прикладі читачів відділу обслуговування дошкільників, учнів 1-4-х класів та організаторів дитячого читання бібліотеки у ході моніторингового дослідження «Читацька компетентність користувачів-дітей відділу обслуговування дошкільників, учнів 1-4-х класів та організаторів дитячого читання Національної бібліотеки України для дітей». Моніторинг проходив з 1 грудня 2012 р. по 28 лютого 2013 р.

Метою моніторингу було визначення стану особливостей читацької компетентності користувачів-дітей та виявлення ступеню їхньої читацької активності.

Об'єктом дослідження стали учні 4-х класів — межи вікового переходу дитини з початкової до середньої школи, які вже мають певний, сформований рівень ключових і предметних компетентностей, до яких входить і навички читання (не тільки технічний аспект процесу читання, а й система умінь, необхідних для повноцінного сприймання й осмислення прочитаного), і мотивація навчально-пізнавальної діяльності. Констатувати зміни у стані читацької компетентності користувачів-дітей дозволив моніторинг, за допомогою якого отримані дані для її подальшої оцінки.

Суб'єктами моніторингу стали компетентність читання користувачів-дітей (ставлення до процесу читання; тематично-жанрові, мовні ті інші уподобання; принципи пошуку та відбору літератури; причини запитів; особисті інтереси; читацькі вміння та навички; способи реагування на прочитане) та масова робота у відділі обслуговування дошкільників, учнів 1-4-х класів та організаторів дитячого читання.

Методи дослідження — вивчення та аналіз документів, статистичний, анкетування. — «Анкета школяра» (Додаток №1), організаторів дитячого читання — «Анкета батьків» (Додаток №2), вчителів — «Анкета вчителя» (Додаток №3), бібліотекарів — «Анкета бібліотекаря» (Додаток №4).

Респондентам було запропоновано дати відповіді на запитання анкет: респондентам-дітям — «Анкета школяра» (Додаток №1), організаторам дитячого читання — «Анкета батьків» (Додаток №2), вчителям — «Анкета вчителя» (Додаток №3), бібліотекарям — «Анкета бібліотекаря» (Додаток №4). Усього було зібрано відповіді від 211 респондентів. З них заповнили «Анкету школяра» — 105 респондентів, «Анкету батьків» — 93, «Анкету вчителя» — 5, «Анкету бібліотекаря» — 8.

В ході моніторингу була визначена група користувачів відділу — учні загальноосвітніх навчальних закладів №172 (4-а, 4-б класи), №175 (4-а, 4-б кл.), №163 (4-б кл.) в кількості 115 осіб.

Завдяки попереднім дослідницьким заходам, на підставі вивчення читацьких формулярів, щоденників роботи бібліотекаря, даних системи автоматизованої книговидачі за 2012 р. були зібрані відомості*, аналіз та узагальнення яких дали змогу для умовного розподілу респондентів на «Активних» та «Пасивних» користувачів бібліотеки (Таблиця №1, Діаграма №1):

Таблиця №1

№ п/п		«Активні» №175 (4-а, 4-б кл), №163 (4-б клас)	«Пасивні» №172 (4-а, 4-б класи)
1.	Загальна кількість учасників моніторингу	57	58
2.	Кількість індивідуальних відвідувань бібліотеки	681	512
3.	Книговидача	1425	1091
4.	Кількість індивідуальних відвідувань масових заходів	219	152
5.	Проведені бесіди з користувачами	66	97
6.	Кількість продовжень книг	141	126

* **Читацька компетентність користувачів-дітей відділу обслуговування дошкільників та учнів 1-4-х класів та організаторів дитячого читання Національної бібліотеки України для дітей** : прогр. та методика моніторингу / держ. закл. «Нац. б-ка України для дітей» ; уклад. Є.Ю.Подокопна, О.Б.Петренко. — К., 2012. — 12 с.

Діаграма №1

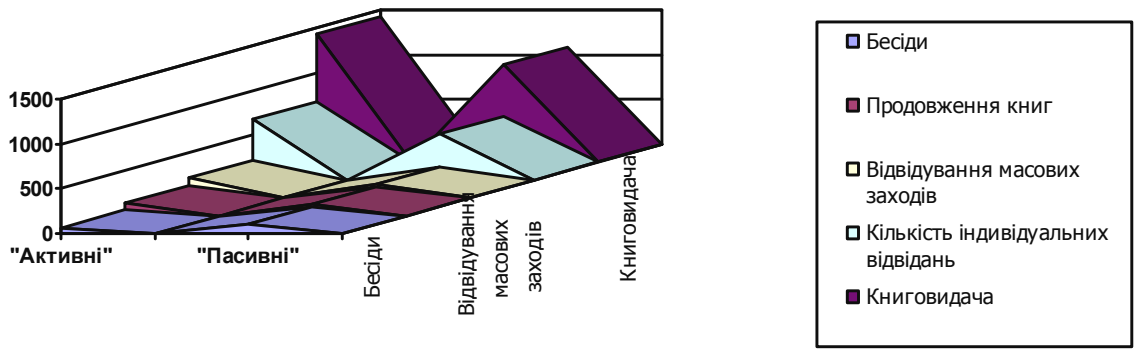

На «Анкету школяра» дали відповідь 105 юних респондентів, 52,4% яких були умовно віднесені до групи «Активних» користувачів бібліотеки і 47,6% — до групи «Пасивних». Анкети заповнили 60 хлопчиків (57,1%) та 46 дівчаток (43,8%). Враховуючи їх вікові особливості, респондентам були запропоновані, в основному, закриті запитання і надана можливість обирати кілька варіантів відповідей.

На перше запитання «Анкети школяра» — «Чи любиш ти читати книги?» — відповіли усі респонденти. Їх аналіз показує, що 97,1% респондентів подобається читати книги, негативно ставляться до читання книг — 2,9%.

Якщо респондент відповідав «Так» на перше запитання, в наступному пропонувалося дати відповідь, книги якої саме тематики йому найбільш подобається читати: історичні; про природу, тварин і рослини; про техніку; про пригоди та подорожі; про ровесників; фантастику; казки; поезію; комікси; ігри, розваги, саморобки. Усього було надано 329 відповіді.

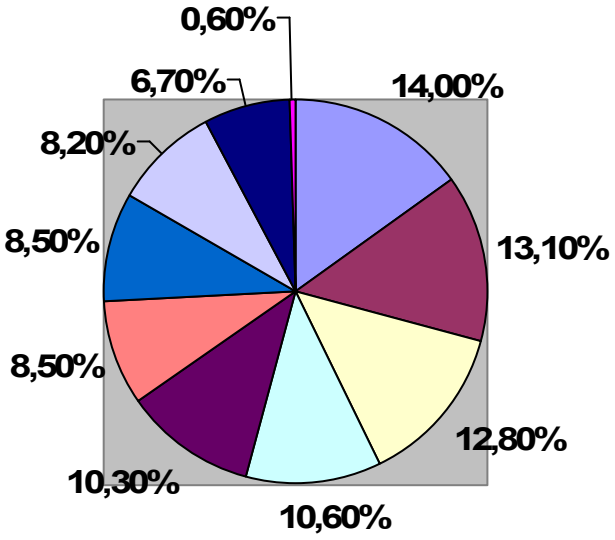

Частіше всього користувачі читають фантастику — 14,0%; про природу, тварин і рослини — 13,1%; про пригоди і подорожі — 12,8%; історичні книги читають 10,6% респондентів; комікси — 10,3%; про техніку — 8,5%; ігри, розваги, саморобки — 8,5%; поезію — 8,2%; про ровесників — 6,7%; казки — 6,7%. Важко відповісти на запропоноване запитання було 0,6% респондентам.

Наступне запитання анкети виявляло, які з книг — друковані чи електронні — є більш зручними для дитячого читання. Усього було надано 104 відповіді. Перевагу було надано друкованим виданням (76,6%), електронним — у 23,1% .

На запитання «Якою мовою тобі цікавіше читати книги?» було отримано 126 відповідей. Українською мовою хочуть читати 70,6% респондентів, російською – 25,4%, іноземною – 4%.

Наступне запитання — «Прочитавши книгу, ти можеш визначити її тему, ідею, головних героїв?». Стверджувальна була — у 66,4%. «Так, але мені це нелегко» — у 29,0%. «Так, але я розумію не все» — у 4,6%.

На запитання «Хто тобі допомагає у виборі потрібної книги?» отримано 210 відповідей. Частіше зробити вірний вибір літератури користувачеві допомагають бібліотекарі — цей варіант серед відповідей був найчисленний — 26,1%.; батьки допомагають дітям — у 25,7% випадках; друзі — у 17,2%. Зацікавитися книжкою, побачивши її на виставці, на полиці, респонденти змогли у 8,6% випадків. Рекомендаціям вчителів користувачі надають перевагу у 7,1% відповідей. З фільму, комп'ютерної гри, Інтернету своє натхнення прочитати книжку респонденти брали у 3,4% випадків, а під час масового заходу у бібліотеці — у 1,5%. Не було відповідей у 0,5% випадків.

На запитання з оцінки власних читацьких навичок отримано 101 відповідь. Читають швидко, з легкістю засвоюють матеріал 57,4% респондентів, читання та розуміння тексту дається важко — 25,8% респондентів, не можуть оцінити власні навички — 13,8%, не відповіли — 3,0%.

При анкетуванні організаторів дитячого читання за «Анкетою батьків» було опитано 93 респондента. На питання відносно свого віку дали відповіді 95,7%, не відповіли — 4,3%. Від загальної кількості анкетованих найбільш численною є вікова група 31-35 років — 28,0%, вікова група 36-40 років — 25,8%, вікова група 41-45 років — 15,1%, вікова група 26-30 років — 14,0%, від 46 років і більше — 12,9% респондентів.

На запитання «Як давно ваша дитина відвідує НБУ для дітей?» відповіли всі респонденти. За відповідями респондентів, з 2-3 років відвідують бібліотеку 2,2% дітей, з 4-5 років — 18,3% , з 6-7років — 69,9%, з 8-9 років — 5,4%. Не відвідує НБУ для дітей 1,1%. Не володіють даними відносно періоду запису дітей до бібліотеки — 3,2%.

На запитання «Як ваша дитина ставиться до процесу читання?» 67,0% респондентів вибрали варіант відповіді «Читає з задоволенням», відповідь «Читає за необхідністю» — 33,0%. А мати одного з користувачів залишила такий коментар: «Моя дитина читає з періодичністю у зв'язку зі шкільною програмою, але читає із задоволенням». Причому відповіді батьків дітей групи «Активних» користувачів показали, що серед них читають із задоволенням 41,5%, читають за необхідністю — 15,0%; серед групи «Пасивних» користувачів — відповідно 25,5% та 18,0%.

На питання «Чи є у вас домашня бібліотека?» відповіло 100% респондентів. У 86,0% респондентів є домашня бібліотека, у решти (14,0%) її немає.

Наступне запитання — «Якщо «Так», то читає ваша дитина з неї книги?» — дозволило розкрити читацьку активність дітей поза межами бібліотеки. «Так, читають» — відповіли 85,0% респондентів, «Ні» — 4,3% .

Відповіді на запитання «Як реагує ваша дитина на прочитане?» теж дали уявлення про розвиток читацької компетентності досліджуваної групи читачів. Респонденти мали змогу обирати кілька варіантів відповідей. Усього було отримано 128 відповідей. Варіант «Прагне дізнатися подальшу долю героя» набрав 29,0% відповідей, «Радіє, засмучується, мріє разом з героєм» був обраний у 25,8%, «Любить фантазувати, уявивши себе на місті героя» — у 23,4%, «Втілює свої враження в творчі роботи» — у 14,0%, «Не виявляє ніяких емоцій» — у 5,5%, не відповіли — 2,3%.

Діапазон допомоги батьків процесу розвитку дитячого читання та читацької компетентності досліджувався за допомогою запитання «Як ви впливаєте на процес читання дитини?» (кілька варіантів відповідей). Вибрані варіанти відповідей розподілились так:

«Разом з дитиною читаєте і обговорюєте прочитане» — 31,3%;

«Рекомендуєте книги на прохання дитини» — 21,8%;

«Увесь час контролюєте читання та рекомендуєте книги» — 18,4%;

«Проглядаєте разом відео- чи театральні вистави за літературними творами» — 12,9%;

«Контролюєте читання на допомогу шкільній програмі» — 9,5%;

«Разом з дитиною відвідуєте інші бібліотеки» — 3,4%.

Деякі респонденти залишали в анкетах коментарі з приводу особистого впливу на читання своїх дітей. Наприклад, бабуся пише, що переглядає зі своєю онукою кінофільми за літературними творами, інша — що її онука книжки читає сама, а мама дівчинки допомагає вибирати книги, попередньо порадившись із бібліотекарем. Таких коментарів нараховане до 2,0%. Ніяким чином не впливають на читання своїх дітей 0,7%.

Кілька варіантів відповідей респонденти мали можливість вибрати, відповідаючи на запитання «Які форми співпраці, що пропонує бібліотека, допомагають вам в організації читання своєї дитини?». За ступенем значущості допомоги батькам зі стороні бібліотеки у взаємному процесі організації дитячого читання відповіді розподілилися так:

— екскурсії — 20,8%;
— індивідуальне інформування бібліотекарем — 20,3%;
— масові заходи — 19,0%;
— перегляди літератури — 13,3%;
— бібліотечні уроки — 7,6%;
— наочна популяризація літератури — 7,0%;
— інформаційні списки літератури — 3,2%;
— бібліотечно-бібліографічне інформування на Web-сайті бібліотеки — 5,1%;

— бібліографічні посібники — 0,5%.

У дослідженні брали участь вчителі — класні керівники учнів-учасників моніторингу. Їм було запропоновано заповнити «Анкету вчителя».

Відповідаючи на запитання «Як змінився інтерес учнів до читання за останні роки?», респонденти-вчителі своє бачення змін інтересу учнів до читання висловили так:

— збільшився - 60%;
— зменшився - 20%;
— не змінився - 20%.

Ступінь впливу сім'ї, школи, бібліотеки для дітей, шкільної бібліотеки, позашкільної установи на формування читацького інтересу у дітей вчителі за 5-ти бальною шкалою оцінили так (табл. №2):

Таблиця №2

№ п/п	Фактор впливу	Бали				
		1	2	3	4	5
1.	Сім'я	3	-	-	1	1
2.	Школа	-	2	1	2	-
3.	Бібліотека для дітей	-	1	3	1	-
4.	Шкільна бібліотека	1	-	1	3	-
5.	Позашкільна установа	1	-	1	2	1

Відповіді вчителів відносно рекомендацій учням книг із позашкільної бібліотеки розподілились так:

— за проханням учня – 54,5%;
— при необхідності – 36,4%;
— при першій нагоді – 9,1%;
— ніколи – 0 відповідей.

Форми роботи бібліотеки, які найбільш ефективно допомагають учителям в організації дитячого читання, розкриті у відповідях на запитання «Які форми співпраці, що пропонує бібліотека, допомагають вам в організації дитячого читання?»:

— наочна популяризація літератури – 20,0%;
— масові заходи – 20%;
— індивідуальне інформування бібліотекарем – 15,0%;
— інформаційні списки літератури – 15,0%;
— бібліотечно-бібліографічне інформування на web-сайті бібліотеки – 10,0%;
— бібліотечні уроки – 10,0%;

— перегляд літератури – 5%;
— екскурсії – 5%;
— бібліографічні посібники – 0 відповідей.

Погляд вчителів на загальний стан читацьких компетентностей своїх підопічних виглядає так:

— середній – 60%;
— достатній – 20%;
— високий – 20%;
— початковий – 0 відповідей.

Наостанок анкета пропонувала респондентам-вчителям відкрите запитання — «Що, на вашу думку, може стимулювати у дітей молодшого шкільного віку стійкий інтерес до читання?». У відповідях респонденти мали змогу розкрити свої погляди та побажання. Результати наступні:

— не відповіли – 60%;
— приклад батьків і вчителя – 20%;
— сім'я – 20%.

У моніторинговому дослідженні також брали участь бібліотекарі — працівники відділу обслуговування дошкільників, учнів 1-4 класів та організаторів дитячого читання. Їм було запропоновано відповісти на запитання «Анкети бібліотекаря», яка тематично перекликалася з «Анкетою вчителя».

На перше запитання анкети — «Як, на вашу думку, змінився інтерес читачів-дітей до читання?» — відповіді респондентів-бібліотекарів були такі:

— зменшився – 62,5%;
— не змінився – 37,5%;
— зріс – 0 відп.

Відповідаючи на друге запитання «Яка тематико-жанрова спрямованість, на вашу думку, переважає у читанні учнів 4х класів?», респонденти обирали кілька варіантів відповідей:

— історичні – 25,0%;
— про пригоди і подорожі ровесників – 25,0%;
— про природу, тварин і рослини – 18,9%;
— фантастику – 12,5%;
— про техніку – 6,2%;
— казки – 6,2%;
— ігри, розваги, саморобки – 6,2%;
— поезію – 0 відп;
— комікси – 0 відп.

Відповіді на запитання «Сучасний дитячий читач вважає за краще читати книги — друковані чи електронні?» були одностайні:

— друковані – 100%;
— електронні – 0 відп.

Оцінка ступеню впливу на формування стійкого читацького інтересу у дітей мають сім'я, школа, бібліотека для дітей, шкільна бібліотека, позашкільні установи з боку бібліотекарів виглядає так:

— позашкільні установи – 57,1%;

— бібліотека для дітей – 21,5%;
— шкільна бібліотека – 14,3%;
— сім'я – 7,1%;
— школа – 0 відп.

Рівень читацьких компетентностей своїх юних користувачів бібліотекарі оцінили так:

— середній – 75%;
— достатній – 25%;
— початковий – 0 відп.
— високий – 0 відп.

Відповіді на запитання «Які форми роботи з організаторами дитячого читання ви використовуєте?» — були наступні:

— масові заходи – 36,5%;
— наочна популяризація літератури – 22,8%;
— перегляди літератури – 13,7%;
— екскурсії – 9,0%;
— допомога батькам з питань сімейного читання – 4,5%;
— індивідуальне бібліографічне інформування – 4,5%;
— бібліотечно-бібліографічне інформування – 4,5%;
— бібліотечні уроки – 4,5%;
— інформаційні списки літератури – 0 відп;
— бібліографічні посібники – 0 відп.

Діапазон відповідей респондентів-бібліотекарів на ідентичне запитання «Анкети вчителів» — був значно ширшим. Так, фахівці бібліотеки переконані, що стимулювати у дітей цього віку інтерес до читання можуть: «***сімейне читання***» (20%), «***власний приклад***» (10%), «***компетентність організаторів дитячого читання***» (10%), «***літературні читання з елементами гри***» (10%), «***обізнаність батьків з літературою***» (10%), «***підготовка вчителя***» (10%), «***популяризація книги***» (10%), «***сім'я***» (10%), «***школа***» (10%) (табл. №3).

Таблиця №3

№ п/п	Фактор впливу	Бали				
		1	2	3	4	5
1.	Сім'я	1	-	-	-	2
2.	Школа	-	-	-	1	-
3.	Бібліотека для дітей	-	-	-	-	6
4.	Шкільна бібліотека	-	-	-	1	-
5.	Позашкільна установа	-	-	3	-	-

До складу дослідницьких заходів входив збір даних про розвиток навички читання вголос у користувачів-дітей відділу обслуговування дошкільників, учнів 1-4-х класів та організаторів дитячого читання (у формі тестування). Вивчалися такі якості навички читання вголос як правильність, усвідомленість, темп, виразність. Проводити тестування допомагали класні керівники учнів. Усього взяли участь у тестуванні 115 респондентів. Серед них група «активних» респондентів склала 49,5% (27,85 хлопчиків та 21,7% дівчаток), група «пасивних» — 50,5% (29,6% хлопчиків та 20,9% дівчаток).

Наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 30.08.11 р. № 996 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти» виділені чотири інтегровані рівні навчальних досягнень учнів початкових класів: початковий, середній, достатній, високий. Згідно цих визначень оціночної шкали результати тестування користувачів-дітей виглядають наступним чином:

— початковий рівень навчальних досягнень в сфері читання мають 3,5% респондентів (хлопчики-1,7%, дівчатка - 1,7%) ;
— середній — 12,2% (хлопчики - 8,7%, дівчатка - 3,5%);
— достатній — 20,9% (хлопчики - 11,3%, дівчатка - 9,6%);
— високий — 63,5% (хлопчики – 41,0%, дівчатка - 32%).

Результати оцінки читацьких вмінь групи «активних» респондентів (усього — 50,4% осіб):

— початковий рівень мають — 1,7%;
— середній рівень мають — 6,1%;
— достатній рівень мають — 13,9%;
— високий рівень мають — 28,7%.

Результати оцінки читацьких вмінь групи «пасивних» респондентів (усього — 49,6% осіб) такі:

— початковий рівень мають — 1,7%;
— середній рівень — 6,1%;
— достатній рівень — 7,0%;
— високий рівень — 34,8%.

Висновки.

Отже, результати моніторингового дослідження «Читацька компетентність користувачів-дітей відділу обслуговування дошкільників, учнів 1-4-х класів та організаторів дитячого читання Національної бібліотеки України для дітей» дозволяють зробити певні висновки щодо стану особливостей читацької компетентності користувачів-дітей, виявити ступінь та перспективи їхньої читацької активності, а також реально оцінити вплив бібліотеки на формування читацької грамотності у користувачів.

Користувачі бібліотеки цієї категорії мають стійкий інтерес до читання. Це підтверджують 97,1% відповідей самих дітей. Так запевняють батьки, які

стверджують, що їх діти читають «із задоволенням» (67%). В цьому переконані вчителі, 60% яких запевняють, що інтерес їх учнів до читання зріс. І тільки бібліотекарі-практики мають іншу думку. Адже навіть індивідуальні відвідування користувачів бібліотеки становить у середньому 6,4 на рік. Частота групових відвідувань (класами) теж бажає кращого (4-5 раз). Книговидача — 22 книги в середньому на рік.

У переважної більшості користувачів (69,9%) перше відвідування НБУ для дітей відбувається одночасно із початком навчання у загальноосвітньому навчальному закладі. А вплив бібліотекаря на формування читацьких компетентностей дітей досить високий. При виборі книг до його порад прислуховується 26,1% юних користувачів.

Аналіз документів (читацьких формулярів, щоденників роботи бібліотекарів, даних системи автоматизованої книговидачі) показав взаємозв'язок рівня читацької компетентності користувачів-дітей «активної» та «пасивної» груп із рівнем їх статистичних показників — кількістю індивідуальних відвідувань, кількістю відвідувань масових заходів, книговидачею, кількістю проведених бібліотекарями бесід. Ті користувачі, що частіше відвідували НБУ для дітей, з якими бібліотекарі проводили індивідуальну та групову роботу, які відвідували масові заходи, мають підтримку сім'ї у бажанні власного розвитку показали більш високий рівень читацької компетентності, успіхи у навчанні. Адже вони частіше за інших відмічали в анкетах, що вміють і мають навички не тільки швидкого читання, а й сформовані вміння аналізу та оцінки прочитаного тексту. Навіть за власною оцінкою користувачів, їх читацькі компетентності досить високі: «швидко і з легкістю засвоюють прочитане» 57,4%, можуть «визначити тему твору, ідею, головних героїв» — 66,4%. «Пасивна» частина користувачів мають потенціал розвитку своєї читацької активності в бібліотеці, адже техніка читання у 34% цієї категорії «висока». До них тільки необхідно знайти підхід і активніше залучати до читання книг в бібліотеці.

Читацькі інтереси дітей у даній віковій категорії лише формуються, тому тематичний діапазон читацьких уподобань різноманітний, але найбільший інтерес у дітей викликає фантастика (14%).

Всупереч поширеній думці, що засилля електронних гаджетів у житті сучасної дитини витісняє із використання друковані книги, дослідження показує, що користувачі обирають саме паперові носії інформації для власного читання. Такий формат читання обирають 76,6% дітей, в цьому стовідсотково переконані фахівці бібліотеки.

За результатами моніторингу, батьки теж загалом усвідомлюють важливість читання для розвитку їхніх дітей. Більшість опитаних батьків створюють удома умови для повноцінної читацької діяльності (домашню бібліотеку мають 86%). Але, нажаль, тільки одна третина батьків вважають обговорення прочитаного дієвим засобом впливу на розвиток дитячого читання, і тільки 3,4% батьків відвідують разом з дитиною бібліотеки.

Інформація, яку зібрано в результаті дослідження, є базовою для надання оцінки стану читацької компетентності користувачів-дітей бібліотеки. Адже

відділ обслуговування дошкільників, учнів 1-4 класів та організаторів дитячого читання — це перша ланка розвитку читацьких компетентностей дітей в бібліотеці, де їх знайомлять з інформаційними можливостями установи, де дитина отримує певний досвід соціалізації, беручи участь в заходах, роботі гуртків, де її навчають навичкам інформаційної грамотності, допомагають засвоювати загальноприйняті норми поведінки в бібліотеці та формують читацьку самостійність і читацьку діяльність.

Нажаль, електронна форма обліку видачі книг не дає можливості в повному обсязі вивчати коло читання користувачів.

Попри комфортні умови бібліотечно-інформаційного обслуговування дітей у відділі, їх подальший читацький розвиток залежить від наступної сходинки розвитку — якісного обслуговування у відділі обслуговування учнів 5-9 класів та організаторів дитячого читання. Тому реалізація принципу наступності та послідовності є важливою складовою в організації бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів, подальшого їх читацького розвитку. Вона передбачає взаємозв'язок виховного процесу як школи, так і відділів бібліотеки. Досягнення збалансованості в бібліотечно-інформаційному обслуговуванні дитини вимагає узгодженості в організації, змісті, формах і методах обслуговування. Саме через взаємозв'язок послідовних заходів відділів обслуговування досягається бажаний результат в розвитку читацької компетентності користувачів бібліотеки, який і приводить до розвитку читацької самостійності як риси особистості дитини.

Наступність бібліотеки і школи передбачає врахування того рівня читацької компетентності дитини, з яким вона прийшла до бібліотеки, опори на її можливості для досягнення дитиною такого рівня читацького розвитку, який забезпечить їй можливість подальшого успішного особистісного розвитку в житті. Тому за потребою часу у бібліотеці започатковано моніторинг «Читацька компетентність користувачів-дітей відділу обслуговування дошкільників, учнів 1-4-х класів та організаторів дитячого читання Національної бібліотеки України для дітей». Проведення регулярних «зрізів» стану читацької компетентності обраної групи респондентів-дітей на відділі обслуговування учнів 5-9 класів та організаторів дитячого читання кожні два роки дозволить вивчити їх індивідуальне зростання як читачів та зробити оцінку якості обслуговування користувачів у бібліотеці.

Додаток №1

Анкета школяра

Любий друже! Національна бібліотека України для дітей проводить моніторинг читацької компетентності користувачів-дітей відділу обслуговування дошкільників та учнів 1-4-х класів та організаторів дитячого читання. Запрошуємо тебе взяти у ньому участь та відповісти на запитання анкети.

1. Стать. (Зроби позначку ☑):
хлопчик ☐ дівчинка ☐
2. Чи любиш ти читати книги? (Зроби позначку ☑):
так ☐ ні ☐
2.1. Якщо «Так», то які саме? (Зроби позначку ☑):
історичні ☐ про природу, тварин і рослин ☐
про техніку ☐
про пригоди і подорожі ☐ ровесників ☐ фантастику ☐ казки ☐
поезію ☐ комікси ☐ ігри, розваги, саморобки ☐ важко відповісти ☐
3. Які книги тобі зручніше читати? (Зроби позначку ☑):
друковані ☐ електронні (на комп'ютері, ноутбуці, планшеті) ☐
4. Якою мовою тобі цікавіше читати книги?(Зроби позначку ☑):
українською ☐ російською ☐ іноземною ☐
5. Прочитавши книгу, ти можеш визначити її тему, ідею, головних героїв? (Зроби позначку ☑):
так ☐ так, але мені це нелегко ☐
так, але я розумію не все ☐ ні ☐
6. Хто тобі допомагає у виборі потрібної книги? (Зроби позначку ☑):
батьки☐ вчителі ☐ бібліотекарі ☐ друзі ☐
побачив на виставці, на полиці у бібліотеці ☐
з фільму, комп'ютерної ігри, із Інтернету ☐
під час масового заходу ☐
7. Оціни власні читацькі вміння та навички. (Зроби позначку ☑):
читаю швидко, легко, повністю засвоюю матеріал ☐
читання та розуміння тексту дається мені важко ☐
не можу оцінити ☐

Дякуємо за відповіді!

Додаток №2

Анкета батьків

Шановні батьки! Національна бібліотека України для дітей проводить моніторинг читацької компетентності користувачів-дітей відділу обслуговування дошкільників та учнів 1-4-х класів та організаторів дитячого читання. Запрошуємо вас взяти у ньому участь та відповісти на запитання анкети.

1. Вкажіть, будь ласка, свій вік. (Напишіть) _____

2. Як давно ваша дитина відвідує НБУ для дітей? (Напишіть) _____

3. Як ваша дитина ставиться до процесу читання? (Зробіть позначку ☑):

читає з задоволенням ☐

читає за необхідністю (у зв'язку зі шкільною програмою) ☐

не читає ☐

4. Чи є у вас домашня бібліотека? (Зробіть позначку ☑):

так ☐ ні ☐

4.1. Якщо «Так», то читає ваша дитина з неї книги? (Зробіть позначку ☑):

так ☐ ні ☐ (чому) _____

5. Як реагує ваша дитина на прочитане? (Зробіть позначку ☑):

радіє, засмучується, мріє разом з героєм ☐

любить фантазувати, уявивши себе на місці героя ☐

прагне дізнатися подальшу долю героя (-їв) ☐

втілює свої враження від прочитаного в творчі роботи (малюнки, ліплення тощо) ☐

не виявляє ніяких емоцій ☐

6. Як ви впливаєте на процес читання дитини? (Зробіть позначку ☑):

увесь час контролюєте читання та рекомендуєте книги ☐

рекомендуєте книги на прохання дитини ☐

контролюєте читання на допомогу шкільній програмі ☐

разом з дитиною відвідуєте інші бібліотеки ☐

разом з дитиною читаєте і обговорюєте прочитане ☐

проглядаєте разом відео-, кінофільми чи театральні вистави за літературними творами ☐ інше (напишіть) _____

не впливаєте ☐

7. Які форми співпраці, що пропонує бібліотека, допомагають вам в організації читання своєї дитини? (Зробіть позначку ☑):

індивідуальне інформування бібліотекарем ☐

інформаційні списки літератури ☐ бібліографічні посібники ☐

бібліотечно-бібліографічне інформування на web-сайті бібліотеки ☐

бібліотечні уроки ☐ наочна популяризація літератури ☐

перегляди літератури ☐ екскурсії ☐ масові заходи ☐

Дякуємо за відповіді!

Додаток №3

Анкета вчителя

Шановні вчителі! Національна бібліотека України для дітей проводить моніторинг читацької компетентності користувачів-дітей відділу обслуговування дошкільників та учнів 1-4-х класів та організаторів дитячого читання. Запрошуємо вас взяти у ньому участь. Відповідаючи на запитання, ви маєте змогу вибрати кілька варіантів відповідей.

1. Як, на вашу думку, змінився інтерес учнів до читання за останні роки? (Зробіть позначку ☑):

зріс ☐ зменшився ☐ не змінився ☐

2. Яку, на вашу думку, ступінь впливу на формування стійкого читацького інтересу у дітей мають (оцініть за шкалою від 1 до 5 балів)? (Зробіть позначку ☑):

сім'я ☐ школа ☐ бібліотека для дітей ☐ шкільна бібліотека ☐

позашкільні установи ☐

3. Чи рекомендуєте ви учням книги, які не внесені до шкільної програми? (Зробіть позначку ☑):

при першій нагоді ☐ при необхідності ☐

за проханням учня ☐ ніколи ☐

4. Які форми співпраці, що пропонує бібліотека, допомагають вам в організації дитячого читання? (Зробіть позначку ☑):

індивідуальне інформування бібліотекарем ☐

інформаційні списки літератури ☐

бібліографічні посібники ☐

бібліотечно-бібліографічне інформування на web-сайті бібліотеки ☐

бібліотечні уроки ☐ наочна популяризація літератури ☐

перегляди літератури ☐ екскурсії ☐ масові заходи ☐

5. Оцініть, будь ласка, рівень читацьких умінь своїх учнів. (Зробіть позначку ☑):

початковий ☐ середній ☐ достатній ☐ високий ☐

6. Що, на вашу думку, може стимулювати у дітей молодшого шкільного віку стійкий інтерес до читання книги? (Напишіть) _____

7. Класним керівником якого класу ви є? (Зробіть позначку ☑):

СЗШ № 163 ☐ СЗШ №172 ☐ СЗШ № 175 ☐

Клас 4-а ☐ Клас 4-б ☐

Дякуємо за відповіді!

Додаток №4

Анкета бібліотекаря

Шановні колеги! Національна бібліотека України для дітей проводить моніторинг читацької компетентності користувачів-дітей відділу обслуговування дошкільників та учнів 1-4-х класів та організаторів дитячого читання. Запрошуємо вас взяти у ньому участь. Відповідаючи на запитання, ви маєте змогу вибрати декілька варіантів відповідей.

1. Як, на вашу думку, змінився інтерес читачів-дітей до читання? (Зробіть позначку ☑):

зріс ☐ зменшився ☐ не змінився ☐

2. Яка тематично-жанрова спрямованість, на вашу думку, переважає у читанні учнів четвертих класів? (Зробіть позначку ☑):

історичні ☐ про природу, тварин і рослин ☐ про техніку ☐
про пригоди і подорожі ровесників ☐ фантастику ☐ казки ☐ поезію ☐
комікси ☐ ігри, розваги, саморобки ☐ важко відповісти ☐

3. Сучасний дитячий читач вважає за краще читати книги (Зробіть позначку ☑):

друковані ☐ електронні ☐

4. Яку, на вашу думку, ступінь впливу на формування стійкого читацького інтересу у дітей мають (оцініть за шкалою від 1 до 5 балів) (Зробіть позначку ☑):

сім'я ☐ школа ☐ бібліотека для дітей ☐
шкільна бібліотека ☐ позашкільні установи ☐

5. Оцініть, будь ласка, рівень читацьких навичок користувачів — учнів четвертих класів (техніка читання, розуміння тексту тощо). (Зробіть позначку ☑):

Початковий ☐ середній ☐ достатній ☐ високий ☐

6. Які форми роботи з організаторами дитячого читання ви використовуєте? (Зробіть позначку ☑):

допомога батькам з питань сімейного читання ☐
індивідуальне бібліографічне інформування ☐
інформаційні списки літератури ☐ бібліографічні посібники ☐
бібліотечно-бібліографічне інформування на web-сайті бібліотеки ☐
бібліотечні уроки ☐ наочна популяризація літератури ☐
перегляди літератури ☐ екскурсії ☐ масові заходи ☐

7. Що, на вашу думку, може стимулювати у дітей молодшого шкільного віку стійкий інтерес до читання книги? (Напишіть) _____

8. Вкажіть, будь ласка, ваш стаж роботи в бібліотеці _____

Дякуємо за відповіді!